

Algemene Beschouwingen Kadernota 30 juni 2025

Gemeentebelangen

De mooiste bloemen groeien langs het ravijn, maar we plukken de bloemetjes niet langs het ravijnjaar 2026, maar op een iets veiliger plek, namelijk in 2029. En dat sluit naadloos aan bij het eerste programma:

Financiën

Het college heeft, ingefluisterd door de raad, besloten om de begroting van 2029 financieel sluitend te maken in plaats van 2026. Hiermee voorkomen we nu onomkeerbare bezuinigingen zoals bijvoorbeeld sluiting van zwembad, bibliotheek of een extra OZB- verhoging. De meicirculaire biedt wat lucht – oftewel water voor onze bloemetjes – en dat is mooi, maar gezien de Haagse wispelturigheid, delen wij de mening van het college dat dit geen aanleiding geeft tot herziening van de kadernota. Het college verwacht de bezuinigingen voor 2029 hoofdzakelijk binnen de bedrijfsvoering op te kunnen vangen. Dit door reëel en scherp te begroten, een goede kostentoerekening, efficiënter werken en anderzijds in te zetten op technologie, waardoor minder kosten worden gemaakt en tegelijkertijd de organisatie robuuster wordt. Keuzes die Gemeentebelangen Olst-Wijhe van harte steunt, we zijn immers altijd scherp op de financiën en vorig jaar tijdens de Algemene Beschouwingen hebben we al uitgesproken dat we verwachten dat we als gemeente eerst zelf kijken waar besparingen mogelijk zijn. Dat daarvoor eerst geïnvesteerd moet worden, deels ook middels externe inhuur, lijkt ons evident, zoals zo vaak gaan de kosten voor de baten uit. Een eventuele botsing met de ‘motie personeelskosten’ is te voorkomen door – mits goed onderbouwd – een gewenste overschrijding van het maximale percentage inhuur voor te leggen aan de gemeenteraad.

Samenleving

Aandacht is nodig voor de dubbele vergrijzing, niet alleen wat betreft voldoende woningen en woonvormen, maar ook de gevolgen voor de vitaliteit van onze kernen, zeker de kleinere kernen. De vergrijzing vraagt ook aandacht voor gezond leven, bewegen en het voorkomen van eenzaamheid, bijvoorbeeld door voldoende ontmoetingsplekken te creëren in de dorpen en de kernen.

Er is terecht veel aandacht voor mensen die het financieel moeilijk hebben. Maar we blijven benadrukken dat de middeninkomens nog wel eens worden vergeten.

Mensen die hard werken om de eindjes aan elkaar te knopen en pijnlijke keuzes moeten maken door bijvoorbeeld hun kinderen van verenigingen af te halen omdat ze maandelijks net die laatste paar tientjes tekortkomen. Daarom blijft

Gemeentebelangen alert op een zo laag mogelijke lokale belastingdruk, elk tientje is er één.

In het sociaal domein zijn, met de komst van de sociale toekomstvisie, stappen gezet om efficiënter en doelmatiger te werken, denk daarbij o.a. aan het Welzijnsloket. Daarnaast blijven wij pleiten, bijvoorbeeld bij de rekenkamer, om meer inzicht te krijgen in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het voorliggend veld in Olst-Wijhe. Uiteraard wel in het besef dat niet alles meetbaar is, maar wel om waar mogelijk inzicht te krijgen in effectiviteit en waar nodig bij te kunnen sturen.

Leefomgeving

De dijkversterking start volgend jaar en dankzij de inzet van het college is de gemeente een gesprekspartner waar rekening mee gehouden wordt. De zorgen en bedenkingen van onze inwoners en ondernemers zijn goed voor het voetlicht gebracht en er zijn op voordracht van de gemeente aanpassingen doorgevoerd in het jarenlange project. Toch blijven er bedenkingen, zoals bijvoorbeeld het kappen van honderden bomen bij de Kortrick in Olst en ook de zorgen in Welsum vanwege de geplande nevengeul. De komende jaren moeten we inwoners en ondernemers aan beide zijden van de IJssel bij blijven staan wat betreft het proces en de uitvoering van deze werkzaamheden. En... voor wat, hoort wat. De meekoppelkansen zijn voor nu misschien een pleister op de wonde, maar het brengt kansen om onze gemeente mooier en beter te maken. We bouwen en blijven bouwen in Wijhe, Olst en Wesepe. In Wijhe liggen nu ook kansen om grote stappen te zetten, want hier zijn in totaal ruim 800 woningen voorzien. In de eerste plaats moeten deze woningen wat ons betreft zoveel mogelijk voor de eigen inwoners beschikbaar komen, Gemeentebelangen bepleit dan ook een onderzoek naar meer mogelijkheden om grond en woningen toe te wijzen aan huidige of oud-inwoners van onze gemeente.

Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

De uitwerking van de motie 'Preventie en bestrijding ondermijning en drugscriminaliteit' zien we terug, want er is aandacht voor de inzetbare uren van de wijkagenten, voorlichting en preventie. Het meldpunt criminaliteit en ondermijning is opgericht en er is zelfs een speciale 'wijkagent ondermijning' aangesteld. Een terechte bewustwording, immers de vraag is niet of, maar wanneer er opnieuw druggerelateerde criminaliteit in Olst-Wijhe aan het licht komt.

Olst-Wijhe is een veilige gemeente en dat willen we zo houden, aanpak van kleine criminaliteit zoals afvaldumpingen, vandalisme, fietsendiefstal, etc. hoort daarbij. De inzet van toezichthouders, wijkagenten en BOA's is en blijft daarvoor essentieel. Het ferme geluid wat college en raad richting diverse Gemeenschappelijke Regelingen laat horen is terecht en in lijn van de wens van de raad. Als wij als gemeente zeer zuinig aan moeten doen, mag dit ook verwacht worden van onze samenwerkingspartners.

Slot

Tot slot, Gemeentebelangen is sinds 2018 de grootste partij in deze gemeenteraad, met ons 50-jarig bestaan in het vooruitzicht hebben we bewezen een bestuurspartij

te zijn die nooit op basis van populisme handelt, maar enkel op feiten gebaseerde besluiten neemt. Met name kritisch op de financiën, dit omdat wij verantwoord met het geld van onze inwoners en ondernemers om willen gaan. Daarom staan wij, ondanks enkele kritische vragen, achter deze kadernota en kan ik alvast verklappen dat wij op deze kadernota geen moties of amendementen zullen indienen.

CDA

Namens de CDA-fractie Olst Wijhe wil ik graag onze algemene beschouwingen met U delen.

Samen bouwen aan een sterke, inclusieve en leefbare gemeente

Als CDA kijken wij naar onze mooie gemeente Olst-Wijhe vanuit de waarden die ons verbinden: gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap, solidariteit en naastenliefde. Dat betekent voor ons dat niet alleen de gemeente, maar ook inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven verantwoordelijkheid dragen voor de maatschappelijke vraagstukken van vandaag. We geloven dat we samen zorg moeten dragen voor onze leefomgeving, ons landschap en – minstens zo belangrijk – voor elkaar. Juist voor de mensen die het moeilijk hebben. Vanuit deze overtuiging willen wij bijdragen aan het sociaal, waardevol en leefbaar houden van onze dorpen, kernen en het buitengebied.

Inclusie en menselijke maat

Voor het CDA is een inclusieve gemeente essentieel: een plek waar iedereen mee kan doen en zich gezien voelt. Dat vraagt om toegankelijke openbare ruimte, gebouwen en voorzieningen – juist ook voor mensen met een beperking. Maar inclusie gaat verder. Inwoners moeten informatie en hulp gemakkelijk kunnen vinden en begrijpen, zodat zij weten waar ze recht op hebben en hoe ze passende ondersteuning kunnen krijgen. Wij willen er zijn voor mensen die minder zelfredzaam zijn, moeite hebben aansluiting te vinden of maatschappelijk op afstand staan. Zeker in deze tijd van stijgende kosten, woningnood en groeiende eenzaamheid onder jongeren en ouderen is het van groot belang om oog te houden voor de menselijke maat. Wij blijven aandacht vragen voor passende woningen voor starters en ouderen in alle dorpen zodat onze inwoners kunnen blijven waar hun wortels liggen. Het CDA voelt de verantwoordelijkheid om er te zijn voor wie het moeilijk heeft – voor jongeren en ouderen die worstelen met schulden, mentale problemen of stille armoede. Daarom zetten wij ons in voor een sterk sociaal vangnet, toegankelijke zorg dichtbij, sociale voorzieningen en een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Dit vraagt om blijvende investeringen, maar bovenal om persoonlijke aandacht en maatwerk.

Investeren in de jeugd

We maken ons zorgen over het groeiende aantal jongeren dat vapes gebruikt, evenals het toenemende alcohol- en drugsgebruik. We waarderen de goede samenwerking binnen onze gemeente, zoals tussen scholen, opbouwwerk en Tactus. Het is van groot belang dat deze samenwerking wordt voortgezet en versterkt, zodat onze jeugd veilig, gezond en met perspectief kan opgroeien.

Vertrouwen in gemeenschapskracht

Het CDA gelooft sterk in de kracht en veerkracht van onze samenleving. Die zie je overal: in sportverenigingen, tentfeesten, carnaval, buurtactiviteiten en talloze burgerinitiatieven. Deze gemeenschapskracht is van onschatbare waarde en verdient onze volle steun. Wij zijn ervan overtuigd dat initiatieven van inwoners gefaciliteerd moeten worden, zodat er ruimte en energie ontstaat voor burgerkracht. Voorzieningen als dorpshuizen, sportaccommodaties en bijvoorbeeld het openluchtzwembad dragen bij aan gezondheid en ontmoeting-daar moeten we zuinig op zijn.

Initiatieven van onderop vragen om vertrouwen van bovenaf. Blijf als overheid vooral naast én tussen je inwoners staan.

Een prachtig voorbeeld hiervan is het burgerinitiatief 'Salland Loont', waarin agrarische ondernemers samen op zoek gaan naar nieuwe verdienmodellen vanuit het perspectief van natuurinclusief boeren. Wij betreuren dat dit initiatief stil is komen te liggen en roepen via een motie op om hier samen met de gemeenten Raalte en Deventer nieuw leven in te blazen en dit actief bij de Provincie Overijssel te agenderen.

Een vraag aan de raad: zijn we het er over eens dat initiatieven van onderop – zoals Salland Loont of dorpscoöperaties – niet alleen ruimte, maar ook vertrouwen en regie verdienen?

Een vraag aan het college: hoe gaat het college de komende periode structureel investeren in het versterken van gemeenschapskracht en burgerinitiatieven, en hoe voorkomt zij dat succesvolle initiatieven – zoals Salland Loont – afhaken door gebrek aan bestuurlijk draagvlak?

Ons streven naar gezonde, vitale en veerkrachtige dorpen kwam ook helder naar voren in onze motie over het terugdringen van glyfosaatgebruik. We zijn trots dat deze motie brede steun heeft gekregen. Dit laat zien dat ook moeilijke onderwerpen bespreekbaar en oplosbaar zijn als je samen optrekt.

Dat samen optrekken, luisteren en inwoners actief betrekken bij maatschappelijke vraagstukken, stond ook centraal in onze motie 'Van de wal in de sloot'. We zijn blij dat, mede dankzij deze motie, de nevengeul bij Kaderstede wordt verlegd en hiermee de grote zorgen van de inwoners van Welsum zijn weggenomen.

Blijven werken aan veiligheid en leefbaarheid

Olst-Wijhe is een prachtige gemeente om in te wonen: betrokken inwoners, levendige dorpen en een vitaal buitengebied. Maar ook hier liggen serieuze uitdagingen die

blijvende inzet vragen. Zo vraagt het CDA nadrukkelijk aandacht voor ondermijning, vooral in het buitengebied. We zijn dan ook blij dat hier inmiddels extra op wordt ingezet, met een gespecialiseerde politieagent die samenwerkt met de wijkagent. Samen blijven we bouwen aan een gemeente die sociaal, veilig, leefbaar en toekomstbestendig is – voor iedereen.

De CDA-fractie Olst-Wijhe kiest voor een gemeente die luistert, ondersteunt en verbindt, onze gemeente ligt niet in Den Haag of Zwolle. Die ligt hier, een gemeente waar we omzien naar elkaar, daar waar mensen naar elkaar omkijken, waar jongeren willen blijven en ouderen gezien willen worden. Als CDA staan wij voor die samenleving. Een die werkt aan sterke gemeenschappen en waar ieder initiatief telt. Waar we bouwen aan een samenleving die recht doet aan iedereen – jong, oud, rijk, arm, buitengebied, dorp of kleine kern, hier geboren en getogen of op een later moment hier gevestigd.

De CDA-fractie dankt het college voor zijn inzet van het afgelopen jaar, maar blijft kritisch meedenken. Wij vragen het college nadrukkelijk om in de komende periode de menselijke maat centraal te stellen in het sociaal domein. Minder regels, meer vertrouwen, inzetten op preventief werken en maatwerk. Actief te investeren op burgerinitiatieven en maatschappelijke organisaties. Zij zijn het cement van onze samenleving. Duidelijk te kiezen voor duurzame en toekomstgerichte investeringen. Niet voor snelle winst, maar voor blijvende waarde.

Aandacht te blijven houden voor woningnood en doorstroming voor jongeren, starters en ouderen. Zij zijn het cement en de toekomst van onze gemeente.

Wij hopen hiervoor op brede steun en samenwerking in de raad. Want dat is ook rentmeesterschap: niet redeneren vanuit het kortetermijnbelang van partijpolitiek, maar ervoor kiezen samen te bouwen aan een sterke, rechtvaardige en verbonden gemeente die betrokken blijft en keuzes durft te maken – met en voor onze inwoners. Want dat is onze opdracht. Daar staan wij voor en daar gaan wij mee door.

VVD

Net als vorig jaar, toen we onze beschouwingen aan een jasje ophingen, u weet het misschien nog wel, dat virtuele jasje met een oranje iris in het knoopsgat, wil ik vandaag, virtueel, opnieuw een jasje aantrekken. Maar dit jaar heb ik getwijfeld: moeten we hetzelfde jasje weer uit de kast halen, of zijn we toe aan een nieuwe garderobe? Gelet op de gemeentelijke financiële uitdagingen heb ik het toepasselijker geacht hetzelfde jasje gewoon nog een jaartje te dragen – duurzaam, degelijk én met ruimte voor nieuwe ideeën en uiteraard een verse iris in het knoopsgat.

Allereerst dank aan het college, de ambtelijke organisatie en alle betrokkenen voor hun inzet. In financieel uitdagende tijden is het niet vanzelfsprekend om koers te houden én te blijven bouwen aan een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is, maar wij hebben vertrouwen dat dat gaat lukken.

Dan voorzitter, gaan we kort langs een aantal belangrijke onderdelen die gerealiseerd zijn en die we willen realiseren, oftewel, we kijken naar de capuchon en de zakken van het jasje.

Woningbouw: bouwen aan perspectief

Ook dit jaar zien we dat er in onze gemeente gebouwd wordt aan woningen voor onze inwoners. Gaat dat snel genoeg voor iedereen? Nee, maar stappen worden gezet en we zien dat er nog een flink aantal woningen in de pijplijn zit om onze ambitie op het gebied van woningbouw te halen. De VVD Olst-Wijhe blijft zich inzetten voor het bouwen voor onze eigen inwoners, van jong tot oud en is blij dat er, na een periode van relatief weinig aanwas, ook in Wijhe weer een flinke toename van woningen te verwachten is, zowel aan de zuidkant, Wengelerhoek, als aan de noordkant, Noordmanshoek. Het heeft even geduurd, maar we zijn blij dat onze plannen voor Noordmanshoek ten uitvoer gebracht lijken te gaan worden. Ook de aankomende periode zal de VVD Olst-Wijhe scherp blijven op de realisatie van woningbouw. Laten we in die realisatie, in het proces dus, inderdaad zien dat wij die eigenzinnige gemeente zijn. Iedereen verdient een eigen plek en dat vraagt om doorzettingsvermogen, lef en samenwerking met partners.

Veiligheid: fysiek én digitaal

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor vrijheid en vertrouwen. We waarderen de extra inzet op ondermijning, of in elk geval de bestrijding daarvan, crisisbeheersing en cyberveiligheid, zoals opgenomen in de beleidsagenda openbare orde en veiligheid. De VVD Olst-Wijhe zal zich in blijven zetten voor veiligheid, zowel in de fysieke als de digitale omgeving. In een wereld waarin dreigingen steeds vaker digitaal zijn, is investeren in digitale weerbaarheid essentieel. Zo zorgen we ervoor dat inwoners zich veilig voelen – thuis, op straat én online. Fijn ook dat de burgemeester een toezegging heeft gedaan op korte termijn inzicht te geven in de voortgang van verplichte cursussen informatiebeveiliging voor de gemeenteambtenaren.

Economie en recreatie: kansen aan de IJssel

Onze lokale economie verdient blijvende aandacht. We willen ruimte bieden aan ondernemers, innovatie stimuleren en het mkb ondersteunen. De bedrijventerreinenvisie is een mooi voorbeeld van participatie en toekomstgericht denken. We zien dat onze inzet op een ondernemersloket vruchten afwerpt. Lokale ondernemers kunnen de weg naar de gemeente steeds beter vinden. We zijn ook

content met de opzet van het bedrijvenregister, een manier waarop de gemeente de weg makkelijker kan vinden naar lokale ondernemers.

Maar economie en recreatie gaan in Olst-Wijhe hand in hand. De IJssel is een natuurlijke parel en biedt unieke kansen voor recreatie. Onze visie is helder: we willen het gebied rond de IJssel verder ontwikkelen als aantrekkelijke plek om te wandelen, fietsen, spelen en ontspannen – met respect voor natuur en landschap. Door te investeren in goede voorzieningen en samen te werken met ondernemers en natuurorganisaties versterken we zowel de leefbaarheid als het verdienvermogen van onze gemeente.

Financiën: scherp aan de wind, met oog voor de toekomst

Het financiële perspectief blijft uitdagend. En toch – en dat zien we in gemeenten om ons heen – hadden de ingrepen nog veel harder geweest kunnen zijn. Mede dankzij onze eerdere heroverwegingen met perspectief hoeven wij nu geen keiharde keuzes te maken. En dat is precies waar de VVD Olst-Wijhe voor staat. Duurzaam verstandige keuzes maken, zodat we daar in de toekomst profijt van hebben. Het zoeken naar een kleinere efficiëntere overheid hoort daar wat ons betreft bij. We zien dat het college voorstelt een besparing te realiseren in de bedrijfsvoering. Wij vragen ons af of daar niet meer bespaard zou kunnen worden, zeker gezien onze keuze een netwerkgemeente te worden en door inzet van datagedreven werken en AI. Door datagedreven te werken en slim te investeren in technologie zoals AI houden we ruimte voor nieuw beleid. Kan het college ons meenemen in het proces waarmee de besparingen gerealiseerd gaan worden? Denkt het college, vooruitlopend op de op te stellen visie, wellicht aan een BBB (bestuursopdracht besparingen bedrijfsvoering) en welke keuzes worden in dat proces voorgelegd aan de raad? De VVD Olst-Wijhe blijft, zoals u van ons gewend bent, kritisch op uitgaven, maar wil niet dat bezuinigingen ten koste gaan van de voorzieningen die onze gemeente sterk maken en steunt de huidige ingezette lijn.

Visie en plannen voor de toekomst

Vooruitkijken betekent keuzes maken. Onze visie is gebaseerd op optimisme, innovatie en verbinding. We willen:

- Blijven investeren in woningbouw, met oog voor doorstroming en betaalbaarheid.
- De digitale en fysieke veiligheid van onze inwoners verder versterken.
- De lokale economie stimuleren door ruimte te bieden aan ondernemers.
- De recreatieve mogelijkheden rondom de IJssel uitbreiden, zodat inwoners en bezoekers kunnen genieten van natuur en ontspanning.
- Als compacte netwerkgemeente blijven samenwerken met partners in de regio om onze ambities te realiseren.

De VVD Olst-Wijhe gelooft dat Olst-Wijhe de potentie heeft om verder te groeien als een gemeente waar wonen, werken, recreëren en veiligheid samenkomen. Dat vraagt om een efficiënte overheid, die duidelijke keuzes durft te maken en oog heeft voor de menselijke maat. En voorzitter, het zal u niet verbazen dat de VVD Olst-Wijhe de partij is om dat te realiseren.

Tot slot, voorzitter, wil ik benadrukken dat wij met vertrouwen en optimisme naar de toekomst kijken. We behouden wat goed is, verbeteren wat beter kan en werken samen aan een gemeente waar onze inwoners zich thuis voelen en kansen krijgen. Met het jasje stevig aan, de iris in het knoopsgat als symbool voor optimisme en samenwerking, gaat de VVD Olst-Wijhe vol vertrouwen verder.

Partij van de Arbeid

We hebben het Ravijnjaar 2026 bereikt. Het is inmiddels een vervelende traditie dat we dat doen met politiek onrustige tijden. In de wereld, in Europa, in Nederland en zelfs in Overijssel.

Tot achter onze voordeur merken we de gevolgen. Ik noem de vluchtelingen, hogere prijzen aan de pomp, duurdere boodschappen en een verstoorde wereldhandel. Daar hebben we lokaal last van.

Ook al het geneuzel door NSC, BBB, PVV en VVD in Den Haag maakt het niet makkelijker.

In deze omstandigheid en met de Gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 in zicht mogen we samen een begroting gaan maken.

Vorig jaar hebben we rondom de Kadernota en de Begroting in onze bijdragen een aantal punten benoemd:

1. Breek niks af dat niet meer opgebouwd kan worden;
2. Kijk of het intern doelmatiger kan;
3. ga nog eens met de stofkam door de begroting van de afgelopen jaren;
4. investeer met incidenteel geld, zodat je straks structureel geld kan besparen.

Onze fractie kan tevreden zijn. Alle 4 punten komen aan bod.

Het lijkt erop dat er zonder grote bezuinigingen – naast de flinke taakstelling in de eigen organisatie – een begroting opgemaakt kan worden.

In de bijlage van het raadsvoorstel staan nog wel – in gewoon Nederlands – dingen waarop je kan bezuinigen. Ze staan genoemd in 4 programma's.

Het is voor de PvdA op voorhand onacceptabel om bezuinigingen in het 3e programma door te voeren. Deze bezuinigingen zullen gevolgen hebben voor evenementen zoals de Zomerfeesten van Boskamp of Muziek achter de Diek. En al die andere evenementen met een grote of kleine C die Olst-Wijhe zo mooi maken.

Die bezuinigingen hebben grote gevolgen voor de minima, voor sport, cultuur en andere verenigingen. Doordat de pot met subsidies door het nieuwe subsidiebeleid niet geïndexeerd wordt, is dat al jaarlijks een bezuiniging op zich. Dus geen bezuinigingen in dat programma, zelfs niet als alle andere programma's met het maximum zijn uitgeknepen. In dat geval hebben we al 2 miljoen, 885 duizend 700 euro bezuinigd. Gigantisch. Hoe ver willen we gaan?

Graag horen we van de andere fracties waar zij de rode lijn trekken.

De doorontwikkeling van UtHuus naar een brede welzijnsinstelling vinden wij goed. Eén aanspreekpunt, Ut Welzijnsloket. Met één integrale blik kijken naar ondersteuningsaanvragen. We hebben gezien dat huishoudens die rond moeten komen van een uitkering, vaak tot 400 euro per maand tekort komen. We schrikken ook van het stijgende aantal jongeren dat een mantelzorgfunctie heeft. Dit bij elkaar opgeteld maakt het voor mijn fractie héél wrang dat er €38.000 teruggestort moet worden omdat het GALA-potje niet is opgemaakt. Gezond en Actief Leven is juist voor die jongeren en voor die huishoudens een grote uitdaging. En juist eenzaamheid tegengaan is in die groepen een aandachtspunt.

Ander punt van zorg is het aantal laaggeletterden in onze gemeente. Het College geeft zelf heel terecht aan wat het belang is van het tegengaan ervan. Dat delen wij van harte. Graag zien we bij de begroting concrete aantallen. Welk doel spreken we af als het gaat om het aantal mensen dat geholpen wordt en hoeveel mensen uiteindelijk zichzelf prima kunnen redden met lezen en schrijven? Kan de portefeuillehouder dit toezeggen?

Wij begrijpen de voorgestelde beleidswijzigingen en onderstrepen met het College het belang van een goede begeleiding van het Hoogwaterbeschermingsprogramma vanuit de gemeente Olst-Wijhe.

Ook het extra budget voor Re-integratie Basis op Orde en de versterking vinden wij wijs. Investeer in preventie en ondersteuning, zodat deze cliënten niet in de bijstand terecht komen.

Bij de Uitvoering Beleidsagenda Openbare Orde en Veiligheid snappen we waar het vandaan komt. Olst-Wijhe is geen uitzondering als het gaat om kwetsbaarheid en ondermijning. Als de stroom langdurig uitvalt, moeten we er klaar voor zijn. Als de systemen gehackt zijn, moeten we er klaar voor zijn. Het is geen hobby om hier een ton aan te spenderen, maar bittere noodzaak.

Het inwoner- en testpanel kost jaarlijks 26.000 euro. Dit panel past in onze ambitie om als gemeente onze inwoners te betrekken bij het beleid en sluit aan bij de omgevingswet.

Tot slot de wooncoach. Het is ons duidelijk wat beoogd wordt. De wooncoach is nu ongeveer een half jaar onderweg. Begin 2026 horen we graag van de portefeuillehouder wat de resultaten uit het eerste jaar zijn. Kan hij ons dat toezeggen?

De ingeboekte besparingen worden allemaal gezocht binnen de eigen organisatie. Dat daar incidenteel 5 ton voor uitgetrokken wordt om structureel 5 ton te besparen, is een investering waar wij onze goedkeuring aan kunnen geven. Wij hebben zelf vorig jaar al gezegd dat het een goed idee is om incidenteel geld in te zetten om later structureel geld uit te sparen. Met belangstelling kijken we uit naar de Bedrijfsvoeringsvisie die dit jaar nog opgesteld gaat worden. Voor het uitsteken van de nek spreken wij nu al onze waardering uit. We hebben het volste vertrouwen in de directie dat zij met een realistisch uitvoerbare visie komt.

Voorzitter, is er dan verder niks te wensen voor de PvdA?
Jawel.

Bij de begroting willen we te zien krijgen wat de concrete resultaten zullen zijn. Wat krijgen we terug voor het geld dat we uitgeven? Nu staat nog in het raadsvoorstel bijvoorbeeld nog dat er bij de Re-integratie Basis op Orde en Versterking extra budget van 70- en 80 duizend euro nodig is. Bij de begroting willen we zien hoe het geld ingezet gaat worden en wat het resultaat ervan is. Dus wat is het resultaat op het budget uitkeringslasten, hoe maken we meetbaar dat inwoners inderdaad 'nog beter' ondersteund kunnen worden? Kunnen we er vanuit gaan dat de collega-raadsleden hier ook in geïnteresseerd zijn?

Kan het College toezeggen dat de begroting gepaard gaat met concrete en meetbare doelen? Hier heeft onze fractie vorig jaar bij de begroting al op aangedrongen. Als laatste, voorzitter, in 2022 hebben we met de Stuurgroep VHWesepe afgesproken dat we dit jaar zouden kijken naar de financiële middelen voor het voorzieningenhart. De situatie is inmiddels veranderd in Wesepe. Toch ligt er nog een afspraak met de inwoners. Mijn fractie hecht er waarde aan dat we als gemeente onze afspraken nakomen. Heeft het College inmiddels contact gelegd met de stuurgroep?

Voorzitter, we zijn positief over de Kadernota. Voor de begroting zien we graag nog een concretisering van wat we willen, wat we doen en wat het mag kosten. We wensen u, het College en onszelf een behouden vaart in de mist.

GroenLinks

Voorzitter, heeft u uw noodpakket al in huis? En nee, dan bedoel ik niet de 6 liter water per persoon, de radio op batterijen en de 10 blikken bonen voor als de Russen

komen. Nee, ik bedoel de helmen, touwen en pikhouwelen om uzelf en onze burgers uit het ravijnjaar 2026 te redden. Want al wordt de bezuiniging vanuit de overheid iets minder minder, om in termen van de ambtenaren te blijven, het blijft nog steeds minder.

Het college is manmoedig. Nee, die touwen en pikhouwelen hebben we niet nodig, want we spannen een vangnet, hoe mooi is dat? Dat vangnet bestaat uit een besparing op de eigen organisatie waarmee de gaten in de begroting gedicht kunnen worden. Wel moet daar eerst zo'n slordige 4 tot 6 ton voor geïnvesteerd worden, maar dan heb je ook wat: een structurele bezuiniging van 5 ton op de eigen organisatie vanaf 2029. Wij zijn benieuwd of dat gaat lukken. Want waarvoor u die 4 tot 6 ton aan investering gaat inzetten, is nog niet geconcretiseerd.

Daarom deze vraag: graag horen wij concreet wat u met die 4 tot 6 ton investering gaat doen om tot die structurele besparing van 5 ton te komen.

En we geven graag alvast een winstwaarschuwing af. Uit diverse onderzoeken blijkt dat het verbeteren van procedures, automatisering en A.I. wel iets oplevert. Maar structureel 5 ton lijkt ons erg ambitieus. Wij horen daarom graag waar uw optimisme in deze vandaan komt.

Goed, de gemeente spant dus een vangnet maar het is de vraag of dat vangnet het gaat houden. Daarom zouden wij graag een Plan B zien voor het geval die besparing op de eigen organisatie tegenvalt. Is er überhaupt een Plan B? Ik denk dat onze inwoners dat ook wel graag willen weten. Dus wat ons betreft toch maar wel ook die touwen en dat pikhouweel om onze inwoners meer zekerheid te bieden.

We roepen het college dan ook op om met een Plan B te komen. Want hoe gaan we het zwembad, de bibliotheek en het taalpunt openhouden, om maar enkele belangrijke voorzieningen voor onze inwoners te noemen, als de besparingen tegenvallen?

Een optie is het voorzetje dat de progressieve fracties in deze raad al eerder hebben gegeven: investeer in mensen in plaats van in stenen. Maar vooral: geef onze inwoners een eerlijk inkijkje in wat ze mogen verwachten. Monitor scherp of de besparingen in lijn van de verwachting liggen.

En zo niet: communiceer dan eerlijk wat Plan B is, laat de mensen niet in onzekerheid. Want we beleven op dit moment al genoeg onzekerheid, wereldwijd, landelijk, maar ook dichterbij huis.

Neem bijvoorbeeld de boeren. Die leven door falend overheidsbeleid al jaren in onzekerheid. Natuurlijk: landelijk moeten de grote lijnen worden uitgezet. Maar als dat niet gebeurt, is het aan de lokale politiek om te kijken wat er al gedaan kan worden.

Daarom diende de heer Mulder op 12 mei namens het progressieve smaldeel in de raad een mondelinge aanvraag in voor het organiseren van een bijeenkomst met agrariërs en stakeholders in het landelijk gebied over de landbouwanalyse. Het doel: in gesprek gaan

over de geschetste toekomstscenario's en de agrarische toekomstperspectieven. De portefeuillehouder gaf meteen een winstwaarschuwing af dat hier vanuit de sector waarschijnlijk weinig animo voor zou zijn. Het is inderdaad gebleken bij navraag dat de landbouwsector weinig zin had in nog meer gepraat.

Natuurlijk, agrariërs zijn vooral afhankelijk van landelijke- en provinciale wet- en regelgeving en minder van gemeentelijk beleid. We zien dat procentueel het aantal landbouwbedrijven dat een andere keus durft te maken, nog laag ligt. En dat begrijpen wij. Het is hartstikke spannend en ingrijpend om zomaar iets nieuws te gaan doen. Spannend omdat de financiële consequenties vaak onduidelijk zijn. Ingrijpend omdat het soms ook afscheid nemen is van een bedrijfsvoering die van generatie op generatie is overgegaan en waar veel emoties bij komen kijken. Juist hier kan de gemeente het verschil maken. Door te kijken hoe zij de sector actief kan ondersteunen om daadwerkelijk die moeilijke keuzes te maken. Actiever dan ze tot nu toe doet. Daarom pleit GroenLinks ervoor om juist wél in gesprek te blijven. Want het antwoord op de vraag HOE kunnen we alleen samen met de sector beantwoorden. Waar is behoefte aan, wat houdt nieuwe initiatieven tegen, hoe kan de gemeente daarin faciliteren.

Enige jaren geleden hadden wij als gemeente – met Hans Olthof als trekker – de Salland Deal gesloten met de lokale landbouworganisaties. Dit was concreet en lokaal. Zijn er financieel en inhoudelijk mogelijkheden om onderdelen van deze deal te realiseren? Graag hoor ik de reactie van de portefeuillehouder hierop. Vooruitlopend op dit antwoord steunt GroenLinks daarom van harte als mede-indiener de motie van het CDA.

En natuurlijk kunnen we als GroenLinks duurzaamheid niet vergeten. GroenLinks betreurt het dat het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2024-2026 is vertraagd omdat niet helder is hoe deze aansluit bij het bestuursakkoord en de omgevingsvisie. Dit kan niet waar zijn! Inmiddels is de helft van deze periode voorbij en wordt er nog steeds geen uitvoering aangegeven. Mijn fractie wil graag van het college horen hoe dit alsnog kan en zal worden opgepakt. Ik ga er daarbij vanuit dat dit bij de begrotingsbehandeling wordt opgenomen om in ieder geval in 2026 nog uitvoering te kunnen geven aan het duurzaamheidsprogramma.

Een concreet punt wil ik nog benoemen: verduurzaming van woningen. Hiervoor zijn 350 brieven verstuurd naar eigenaren van slecht geïsoleerde woningen om ze te wijzen op de subsidie Lokale aanpak isoleren koopwoningen. Hierop hebben “maar” 66 eigenaren gereageerd. Dat vinden wij best weinig. Hoe denkt het college dit aantal te vergroten? Zeker met het oog op de 2e tranche van deze subsidieregeling. Voorzitter, ik rond af. En graag doe ik dat positief. Want natuurlijk is het mooi dat het college een kadernota presenteert die ervanuit gaat dat er een sluitende begroting voor

2026 kan worden gemaakt. Tegelijkertijd hebben wij de nodige valkuilen benoemd. Wij zijn met name benieuwd naar het Plan B en hopen dat het college hier in zijn termijn iets over kan zeggen.

D66

Een beleidsarme kadernota, omdat we met de rijksbijdragen langzaam veranderen in een arme gemeente

De tekorten zijn fors: in 2026 is het begrotingsgat zonder ingrijpen nog altijd €1.241.000 en zelfs met alle voorgestelde technische besparingen blijft er een tekort van €860.000 over. 2026 is nog maar het begin: een eerste indicatie van wat er komen gaat. Want zonder ingrijpen stapelen de tekorten zich daarna alleen maar verder op. Het college erkent dat er géén structureel sluitend meerjarenperspectief ligt. Dat is begrijpelijk gezien het rijksbeleid, maar ook riskant, omdat Olst-Wijhe wél gehouden is aan financiële regels die structureel evenwicht vragen. Een van de grootste voorbeelden van wankelend rijksbeleid is de opschalingskorting, een boekhoudkundige fictie die gemeenten straft voor een schaalvergroting die nooit is doorgevoerd. Alleen al deze korting scheelt Olst-Wijhe structureel meer dan een half miljoen euro per jaar.

Het is het Rijk dat met armoedig beleid de gemeente hiertoe dwingt

De financiële positie van Olst-Wijhe is niet het gevolg van lokale keuzes, maar van landelijke stagnatie. Met de val van het ineffectieve kabinet VVD–PVV is een structurele oplossing opnieuw vooruitgeschoven. Gemeenten blijven zo bungelen tussen Haagse intenties en lokale realiteit, en deze kadernota legt dat weer pijnlijk bloot.

Waar het Rijk kiest voor tijdelijke lapmiddelen, blijven gemeenten achter met steeds grotere gaten en steeds minder speelruimte. De rekening komt uiteindelijk bij de inwoners van Olst-Wijhe te liggen.

Maar deze nota schuift vooral door

Het meerjarenperspectief blijft onafgedekt en de meest gevoelige bezuinigingsopties – zoals op het sociaal domein – worden niet expliciet besproken in de hoofdtekst, maar blijven boven de markt hangen via de bijlage.

De nadruk ligt nu op technische maatregelen: tijdschrijven, kostentoerekening, procesoptimalisatie. Op zich begrijpelijk – en de drang van het college om de raad te betrekken past ook bij de manier waarop we in Olst-Wijhe samenwerken.

Maar we moeten ons geen illusies maken: onderzoek toont aan dat efficiencymaatregelen zelden opleveren wat ervan wordt gehoopt. McKinsey concludeerde dat de meeste kostenbesparingsprogramma's in de publieke sector mislukken en volgens het gerenommeerde Institute for Fiscal Studies leiden productiviteitswinst en optimalisatie zelden tot daadwerkelijke 'cash-releasing'

besparingen. Juist daarom is het belangrijk dat we als raad nu richting geven. Laten we samen bepalen wat we essentieel vinden voor onze samenleving, voordat we bij de begroting voor voldoende feiten staan.

Deze pijn komt straks bij de begroting wellicht alsnog op tafel

Hoewel een kadernota niet sluitend hoeft te zijn, geeft zij wél het financiële verloop richting 2026 en verder weer. Straks moeten de keuzes die nu nog zijn geparkeerd, wél concreet worden verwerkt. In de bijlage bij de kadernota ligt een mogelijk bezuinigingspakket van ruim €3,4 miljoen, waarvan €865.000 al is benut. De rest ligt klaar voor politieke afweging – en bevat juist die posts die het hardst raken in de samenleving: minima, cultuur, sport en peuterwerk.

Als we daar nu niet op voorsorteren, is het risico groot dat we straks alleen nog kunnen reageren in plaats van richting geven. De rekening komt hoe dan ook; de vraag is vooral wie hem betaalt.

Daarvoor wil ik u nu al meegeven wat voor D66 de richting is

D66 kiest voor een sluitende begroting mét behoud van het sociale fundament waarop mensen in onze gemeente rust, kansen en ondersteuning vinden.

Wij willen nu al ruimte nemen om politiek te kaderen. We zien dat er alternatieven zijn in maatregelen die de leefomgeving raken, maar niet direct de bestaanszekerheid van mensen, of in aanpassingen aan de inkomstenkant van de begroting.

Met die richting willen we het college én onszelf als raad duidelijkheid meegeven. Zo voorkomen we dat we straks moeten kiezen tussen slecht en slechter.

Het gaat niet om de zichtbaarheid van maatregelen

Het is aanlokkelijk om juist dát te ontwijken wat het meest opvalt. Maar zichtbaarheid is geen criterium voor de kwaliteit van keuzes. Een gemeente is geen decor.

We moeten durven kijken naar wat níet in het oog springt, maar wél het verschil maakt voor mensen. De neiging om zichtbare maatregelen te ontwijken ontstaat omdat het dan lijkt alsof er geen echte consequenties zijn – alsof de dagelijkse gang van zaken gewoon door kan gaan.

Maar goede keuzes gaan over impact, niet over beeldvorming. D66 kijkt naar de betekenis van beleid, niet naar de zichtbaarheid ervan.

Nou juist wat niet in beeld is, bepaalt of de samenleving klopt

In de bijlage van de kadernota wordt voor het sociaal domein (Programma 3) een mogelijk bezuinigingsbedrag van €525.000 genoemd. Het gaat dan om het afschalen van minima-ondersteuning, peuterwerk, sport- en cultuursubsidies.

Dat raakt gezinnen die níet rondkomen, kinderen die níet vanzelf meekomen en de voorzieningen waar onze sociale samenhang op steunt.

Daartegenover staan zichtbare maatregelen die ook op tafel liggen, maar waarvan de maatschappelijke impact aanzienlijk kleiner is, zoals de bezuinigingen op PR en

communicatie (25-40k) of het verlagen van onderhoud en investering openbare ruimte (400-700k).

Dit zijn posten die zichtbaar zijn, maar omkeerbaar en te overzien: iets langer gras, een paar maanden later een nieuw voetpad, iets minder persberichten. Maar bij het sociaal fundament is het omgekeerd: de schade is vaak onzichtbaar én blijvend. Wie als peuter geen plek heeft, wie geen geld heeft voor sport, wie buiten een minimaregeling valt, betaalt die rekening langer.

Daarom kiest D66 bewust voor investeren in mensen

Minima, peuterwerk, sport en cultuur zijn geen luxe, maar randvoorwaarden voor een gemeente waar mensen vooruit kunnen.

Wij maken in deze discussie één duidelijke afweging: de bestaanszekerheid van onze inwoners weegt zwaarder dan zichtbare ingrepen in stenen of beeldvorming.

Er is voldoende ruimte om te snijden in stenen en beeldvorming, voordat we gaan snijden in mensen.

Partij van en voor de Sport

We staan vandaag opnieuw voor een belangrijke opgave. De Kadernota 2026-2029 laat zien dat het college zich geconfronteerd ziet met een financieel uitdagende realiteit. De structurele tekorten, het uitblijven van voldoende rijksmiddelen maken het opstellen van een sluitende begroting een complexe puzzel. Toch zien wij ook een college dat met visie en zorgvuldigheid zoekt naar oplossingen die de impact op onze inwoners zoveel mogelijk beperken. Daarvoor onze waardering.

Gezondheid als fundament

Voor PartijvdSport blijft het uitgangspunt helder: gezondheid is de basis van een sterke samenleving. En gezondheid is méér dan de afwezigheid van ziekte. Het is veerkracht, meedoen, zingeving, bewegen, ontmoeten. Daarom blijven wij pleiten voor een brede toepassing van het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Niet als papieren ambitie, maar als leidraad in alle domeinen van beleid – van ruimtelijke ordening tot onderwijs, van sport tot zorg. De cijfers liegen er niet om: het percentage inwoners met ernstig overgewicht ligt in Olst-Wijhe nog altijd fors boven het landelijk gemiddelde. Dat vraagt om actie. Preventie moet geen sluitpost zijn, maar een investering in de toekomst. PartijvdSport zou graag willen zien dat de ingezette lijn binnen het GALA-plan en het sportakkoord, verder te versterken en te versnellen daar waar mogelijk Sport en bewegen: geen luxe, maar noodzaak Sport en bewegen zijn geen doel op zich, maar een krachtig middel om gezondheidsachterstanden te verkleinen, sociale verbinding te versterken en mentale weerbaarheid te vergroten. Als het aan de PartijvdSport ligt, zijn bezuinigingen binnen het sociaal domein – en zeker binnen sport en bewegen – nooit een eerste keuze. We zijn blij dat de plannen

voor één loket voor sport- en cultuurverenigingen zijn opgepakt. Vereenvoudiging van vergunningaanvragen en betere ondersteuning zijn essentieel om onze verenigingen vitaal te houden.

Ruimte om te leven, te spelen en te ontmoeten

Onze gemeente groeit. Nieuwe wijken worden ontwikkeld en dat biedt kansen. Maar laten we vanaf de tekentafel ruimte reserveren voor bewegen, ontmoeten en spelen. Het nieuwe buitenspeelbeleid en de deelname aan het project “Buitenkans” zijn mooie stappen. Laten we daarbij ook inzetten op inclusieve speelplekken, zodat alle kinderen – ongeacht beperking of achtergrond – kunnen meedoen.

Wonen met oog voor jong en oud

De woonvisie is ambitieus en realistisch. Toch maken wij ons zorgen over de beschikbaarheid van woningen voor o.a. jongeren en ouderen. Wij pleiten voor meer levensloopbestendige woningen en betaalbare huurwoningen, ook in de vorm van kleinere appartementen. Laten we creatief kijken naar de mogelijkheden, waarbij ook bouwen in de hoogte bekeken kan worden, en niet altijd maar vasthouden aan traditionele woonvormen.

Sociale basis versterken

Een sterke sociale basis is de ruggengraat van een gezonde samenleving. Als gemeente hebben we invloed op zowel de gemeenschappelijke als de institutionele sociale basis. Laten we die verantwoordelijkheid serieus nemen. Dat betekent: investeren in samenwerking met maatschappelijke partners, maar ook kritisch blijven kijken naar de daadwerkelijke impact van die samenwerking op onze inwoners.

Lokale economie en agrarische sector

Tot slot: onze lokale economie verdient aandacht. We zien mooie initiatieven vanuit ondernemers zelf, zoals de ondernemerskring Olst-Wijhe. Goed dat de gemeente hierin een faciliterende rol speelt. Ook de agrarische sector verdient onze steun. De inzet van erfcoaches is een waardevol instrument om boeren perspectief te bieden in een snel veranderend landschap. Voorzitter, de financiële ruimte is beperkt. Maar laten we niet bezuinigen op wat ons als samenleving sterk maakt: gezondheid, verbinding, beweging en perspectief. Laten we kiezen voor maatregelen die de inwoners het minst raken, en blijven investeren in de kracht van onze gemeenschap. Zoals alle voorgaande algemene beschouwingen sluit ik af met een citaat van een iconische sporter, in dit geval de legendarische Michael Jordan: “Never say never, because limits, like fears, are often just an illusion.”